



Ministerstwo Edukacji i Nauki

Departament Współpracy z Samorządem Terytorialnym

DWST-WOOS.070.1.2023.DC
2023 r.

Warszawa, 21 marca

Pani
Małgorzata Kern
Przewodnicząca Zarządu
Krajowej Rady Forów Skarbników JST
przy Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej
im. Jerzego Regulskiego
ul. Żurawia 43
00-680 Warszawa

Dotyczy: Nr 2.MK/KRFS/2023

Szanowna Pani Prezes,

w odpowiedzi na pismo skierowane do Ministerstwa Finansów, dotyczące propozycji zmian przepisów prawa przedstawionych przez Krajową Radę Forów Skarbników JST, uprzejmie proszę o przyjęcie wyjaśnień w zakresie związanym ze zmianą ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.¹⁾).

Odnosząc się do postulatu zmian w prawie dotyczących zakładania przez podmioty niebędące jednostką samorządu terytorialnego (JST) szkół niepublicznych, w których nie jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki i uzależnienia utworzenia szkoły niepublicznej od zgody organu stanowiącego JST należy stwierdzić, że rozwiązania takiego nie da się pogodzić z przepisami rangi konstytucyjnej, w szczególności z art. 70 ust. 3 zdanie drugie i trzecie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który nie tylko nadaje obywatelom i instytucjom prawo zakładania innych niż publiczne szkół podstawowych, ponadpodstawowych i wyższych, ale także nakłada na władze publiczne obowiązek udziału w ich finansowaniu. Zgłoszona w przedmiotowym piśmie jako problem sytuacja, w której szkoły niepubliczne powstają na terenie JST niezależnie od jej woli, a w budżecie państwa są zabezpieczone środki na dotację, która zasila budżet takich placówek stanowi de facto obowiązujący standard konstytucyjny. W doktrynie podkreśla się, że konstytucyjnie chroniona wolność zakładania szkół niepublicznych na wszystkich stopniach edukacji (tj. podstawowym, ponadpodstawowym i wyższym), stanowi warunek konieczny gwarancji prawa do nauki, a także prawa rodziców do wyboru dla ich dzieci odpowiadającego im rodzaju szkoły, a tym samym do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami. Wprowadzenie postulowanego rozwiązania w oczywisty sposób ograniczałoby ww. konstytucyjnie gwarantowane prawa.

Odnosząc się do kwestii poziomu edukacji w szkołach, w które w piśmie z 12 stycznia br. (Nr 2.MK/KRFS/2023) określono jako szkoły zawiązujące liczbę słuchaczy, uprzejmie informuję, że w związku z uwagami między innymi podmiotów odpowiedzialnych za

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 655, 1079, 1116, 1383, 1700, 1730 i 2089 oraz z 2023 r. poz. 185.

publiczną oświatę, oraz wynikami kontroli Najwyższej Izby Kontroli², która wniosła o rozważenie wprowadzenia zmian w zakresie dotowania szkół niepublicznych kształcących dorosłych, kilka lat temu rozpoczęto proces optymalizacji dofinansowania niepublicznych szkół policealnych i liceów ogólnokształcących ze środków przewidzianych w subwencji oświatowej, a wypłacanych z budżetów powiatów.

NIK negatywnie oceniła skuteczność kształcenia w kontrolowanych szkołach dla dorosłych. W objętych kontrolą jednostkach z ponad 20 tysięcy osób rozpoczynających naukę, ukończyła ją tylko 21%. Egzaminy zewnętrzne zdało niespełna 8% słuchaczy, w tym egzamin maturalny jedynie 2%. NIK podkreśliła, że wskaźniki zdawalności zarówno egzaminu maturalnego, jak i egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie w publicznych szkołach dla dorosłych były znacznie wyższe niż w szkołach niepublicznych, które mają dominującą rolę w kształceniu osób dorosłych. Wskaźniki zdawalności, zdaniem NIK, świadczą o lepszej jakości kształcenia dorosłych w placówkach publicznych. NIK stwierdził, że pożądaną jakość kształcenia można byłoby osiągnąć, uzależniając udzielanie dotacji lub jej wysokość od skuteczności i uzyskiwanych efektów kształcenia.

Również ocena zdawalności egzaminów zawodowych oraz maturalnych w roku 2022 - choć dokonywana przez Centralną Komisję Egzaminacyjną (CKE) w sposób inny niż zastosowany przez NIK - pozwala wysnuć wniosek, że uczniowie szkół publicznych osiągają lepsze wyniki niż uczniowie szkół niepublicznych. Według danych CKE zdawalność egzaminu wśród absolwentów szkół publicznych kształtowała się na poziomie 75,46% w sesji styczeń-luty w roku 2022 oraz 80,18% w sesji czerwiec-lipiec 2022 r., a w przypadku szkół niepublicznych wynosiła ona odpowiednio 68,11% oraz 71,54%. W przypadku egzaminu maturalnego widoczne jest większe zróżnicowanie na niekorzyść szkół niepublicznych. Według CKE zdawalność egzaminu maturalnego w roku 2022 wyniosła 80,7% w szkołach publicznych oraz 56,7% w szkołach niepublicznych.

W obecnym stanie prawnym, zgodnie z art. 26 ust. 2 i 5 ustawy *o finansowaniu zadań oświatowych*, dotacja dla niepublicznych szkół, w których nie jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, np. szkół policealnych wypłacana jest w dwóch „częściach”, jako:

- dotacja wypłacana miesięcznie i uzależniona od frekwencji słuchaczy na obowiązkowych zajęciach w danym miesiącu (tzw. „dotacja za uczestnictwo w zajęciach”);
- dotacja wypłacana za uzyskanie pozytywnego efektu kształcenia (tzw. „dotacja za zdany egzamin”), tj. odpowiednio za uzyskanie dyplomu zawodowego lub świadectwa dojrzałości.

Zwiększenie dofinansowania ww. niepublicznych szkół „za zdany egzamin”, a zmniejszenie środków naliczanych „za uczestnictwo w zajęciach” zostało zapoczątkowane rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2017 r. *w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej w roku 2018* (Dz. U. poz. 2395) i było kontynuowane w kolejnych latach. Dofinansowanie niepublicznych szkół kształcących dorosłych, wynikające z rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 grudnia 2022 r. *w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2023* (Dz. U. poz. 2820), zaprojektowano w taki sposób, aby w przypadku gdy uczeń zda egzamin zewnętrzny, poziom finansowania przez cały cykl jego kształcenia był zbliżony do dotychczasowego lub korzystniejszy. Dla przykładu, roczna kwota dotacji na rok 2023 za uczestnictwo w zajęciach słuchaczy niepublicznych liceów ogólnokształcących zmniejsza się o ok. 1,2 tys. zł – w przypadku kształcenia w trybie

² Informacja o wynikach kontroli „Kształcenie w szkołach dla dorosłych” z 2016 r. (LKI.410.022.00.2016) - <https://www.nik.gov.pl/plik/id,15038,vp,17508.pdf>

stacjonarnym i o ok. 0,8 tys. zł – w przypadku trybu zaocznego. Rekompensata kosztów kształcenia takiego słuchacza w postaci „dotacji za zdany egzamin” zwiększa się zaś o ok. 3,8 tys. zł. Analogiczne zmiany dotyczą niepublicznych szkół policealnych, z tym że kwotę dotacji za uczestnictwo w zajęciach różnicuje nie tylko tryb nauki, ale i zawód, w którym kształcą się słuchacze. Kwota dotacji za zdany egzamin zawodowy zwiększa się o ok. 3,1 tys. zł.

Kilkuletnie już zmiany algorytmu podziału części oświatowej subwencji ogólnej pozwalają na zauważenie wyraźnego wzrostu wysokości „dotacji za zdany egzamin”. Jest to sposób premiowania niepublicznych szkół osiągających coraz lepsze wyniki kształcenia. Taka zmiana motywuje niepubliczne szkoły, w których nie jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, do podnoszenia jakości kształcenia. Zdawalność egzaminu zawodowego i egzaminu maturalnego w roku 2022 zwiększyła się w porównaniu do roku 2018 o 12 pkt proc. w niepublicznych szkołach policealnych i o 16 pkt proc. w niepublicznych liceach ogólnokształcących dla dorosłych.

Ponadto, na gruncie przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2082 z późn. zm.) nie znajduje potwierdzenia teza, iż jednostka samorządu terytorialnego nie posiada stosownych narzędzi umożliwiających wyegzekwowanie nieprawidłowo pobranej kwoty dotacji. Przepisy art. 36-38 tej ustawy, zawierają stosowane przepisy uwzględniające specyfikę organizacyjną szkół i placówek i dają prawo wglądu do dokumentacji szkolnej, a także ustalają możliwość ustanowienia przez samorządy autonomicznych i szczegółowych reguł w zakresie trybu rozliczania dotacji. W przepisach zagwarantowane jest także korygowanie na bieżąco kwoty przekazywanej szkole niepublicznej dotacji adekwatnie do liczby słuchaczy faktycznie uczęszczających na zajęcia edukacyjne. W ustawie tej zawarte są także przepisy dotyczące jednokrotnego finansowania ucznia uczęszczającego jednocześnie do dwóch szkół, dla których organem dotującym jest ten sam powiat. Ponadto, zgodnie z art. 38 ust. 2 tej ustawy, JST mają także uprawnienie do przetwarzania danych osobowych uczniów/słuchaczy w związku z udzielaniem i rozliczaniem wykorzystania dotacji, o których mowa w art. 15-21, art. 25, art. 26, art. 28-31a i art. 32, w tym z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych służących do gromadzenia danych osobowych.

Odnosząc się do postulatu utworzenia centralnego rejestru umożliwiającego weryfikację liczby uczniów poprzez wyeliminowanie dublowania się uczniów (zapisanych do wielu szkół), uprzejmie informuję, że zgodnie z art. 52 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (SIO) (Dz. U. z 2022 r. poz. 2597), nie jest możliwe udostępnianie danych osobowych uczniów, tj. danych w związku z nauką ucznia w szkole albo kolegium pracowników służb społecznych, do którego uczeń uczęszcza, innym podmiotom, niż te które przekazały dane do bazy SIO. Prawo do pozyskania danych osobowych z bazy SIO, zgodnie z art. 64a ustawy o systemie informacji oświatowej, przysługuje również na wniosek:

- 1) sądom sprawującym w Rzeczypospolitej Polskiej wymiar sprawiedliwości - w zakresie niezbędnym do prowadzenia postępowania;
- 2) prokuratorom, Policji i innym organom uprawnionym do prowadzenia postępowania przygotowawczego w sprawach karnych i karnych skarbowych oraz czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia - w zakresie niezbędnym do prowadzenia postępowania;
- 3) komornikom sądowym - w zakresie niezbędnym do prowadzenia postępowania egzekucyjnego;
- 4) organom administracji publicznej oraz państwowym i samorządowym jednostkom organizacyjnym - w zakresie niezbędnym do realizacji zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach.

Uprzejmie informuję, że w bieżącym roku szkolnym zostanie udostępniony raport w Strefie Pracownika SIO pozwalający na monitorowanie wielokrotnych „przypisań” do oddziałów w szkołach i przedszkolach, jednak nie będzie on zawierał danych osobowych uczniów.

Niezależnie od powyższego zmiany w zakresie poruszony w piśmie z dnia 12 stycznia br. (Nr 2.MK/KRFS/2023) powinny mieć charakter kompleksowy, i powinny być poprzedzone analizą zidentyfikowanych problemów oraz ich przyczyn. Być może nie powinny ograniczać się jedynie do nowelizacji jednej ustawy. Zdaniem ministerstwa, projekt zmian ustawowych w mawianym wyżej zakresie, powinien być przygotowany we współpracy zarówno z organami dotującymi, jak i podmiotami dotowanymi, które również podnoszą kwestie występowania pewnych nieprawidłowości. Uprzejmie informuję, że w ramach działań Zespołu ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, powstała inicjatywa utworzenia grupy roboczej, której zadaniem będzie przygotowanie założeń oraz wstępnych propozycji do stosownej nowelizacji ustawy *o finansowaniu zadań oświatowych*. Ministerstwo przedstawi tej grupie postulaty Krajowej Rady Forów Skarbników JST przy Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego.

Z poważaniem

Jerzy Jakubczuk
Dyrektor
/- podpisano cyfrowo/

Potwierdzam zgodność kopii z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	2228700.8175213.7058975
Nazwa dokumentu	Odpowiedź na pismo Nr 2.MK/KRFS/2023 - Krajowa Rada Forów Skarbników JST.docx
Tytuł dokumentu	Odpowiedź na pismo Nr 2.MK KRFS 2023 - Krajowa Rada Forów Skarbników JST
Sygnatura dokumentu	DWST-WOOS.070.1.2023
Data dokumentu	21.03.2023 08:58:26
Skrót dokumentu	8D426E678D6501C166ED3207D0A16C104787AFF
Wersja dokumentu	1.9
Data podpisu	21.03.2023
Podpisane przez	Jerzy Jakubczuk Dyrektor
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.112.1.1.
Data wydruku:	21.03.2023 10:42:00
Autor wydruku:	Czarnecka Dominika

21.03.2023r. *D. Czarnecka*

